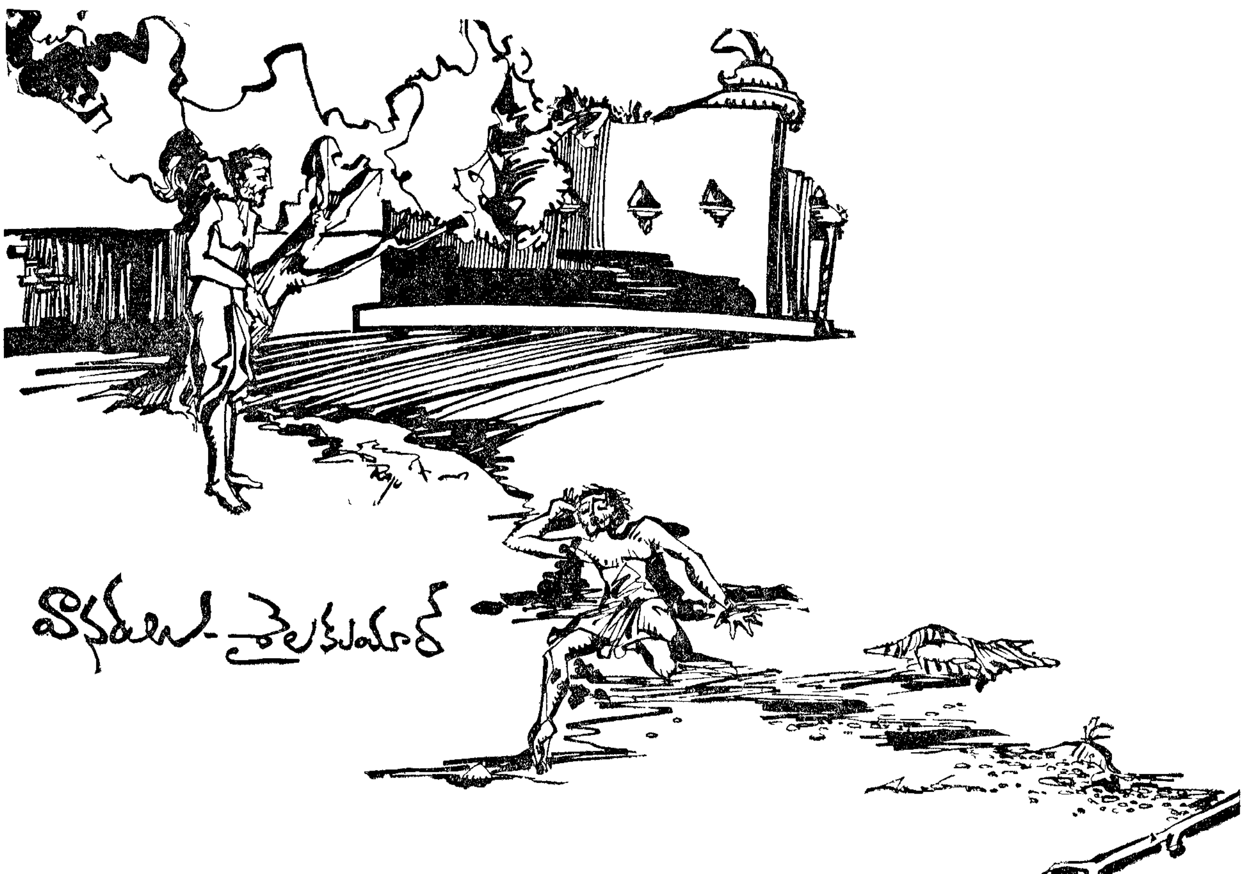

వానరులు - శైలకుమార్

చీకటి నేల నాలుగు చెరుగులూ ఆక్రమించుకుంటున్న నల్లని చీకటి పేదవాడి ఆకలిలాంటి చీకటి. ఆ చీకట్లో చీకటిగా కలిసిపోయింది ఆ ఆంజనేయుడి దేవాలయం.

కాలులా ఉపయోగపడుతున్న కర్రను నేలమీద చప్పుడు చేసుకుంటూ, కుంటుతూ కూలిపోయిన మొండి గోడల ఆలయ ప్రాంగణంలోకి ప్రవేశించాడు అంజి.

"ఎవుర్రా అది అంజిగాడేనా" అడిగాడు సిద్ధయ్య

"ఔడు మావా" అంటూ సమాధానం యిచ్చి, చంకకు తగిలించుకున్న చిరిగిపోయిన సంచీని క్రింద పెట్టి, మూలన దాచుకున్న గోనెసంచి తెచ్చి పరుచుకున్నాడు అంజి పడుకోవటానికి పుప్రక్రమించబోతూ.

"ఏందిరా యియ్యాల యింత ఆలిశం గొచ్చినావు" అడిగాడు సిద్దయ్య

"ఏంలేదు మావా మా అత్త దగ్గర కెల్లొచ్చిన" అన్నాడు.

"మీ అత్తంటే, ఆ బాపనీదిలో అడుక్కునే సుక్కమ్మే గదరా."

"ఔను మావా."

"అయినా ఇయ్యాల్టిదాకా ఏం పూసులాడి నావురా. సర్లే ఓ బీడీ ఇటెయ్యి.'

"మల్లీ నేం నెగిసి రాలేనుగాని నువ్వే దా ఇటు" పిలిచాడు అంజి

సిద్దయ్య లేచి అంజి దగ్గరకు వచ్చి అతడిచ్చిన బీడీ వెలిగించి తృప్తిగా దమ్ము పీల్చాడు.

ఆ ఇద్దరు భిక్షగాళ్లకూ నిలయం ఆ శిథిల దేవాలయం. రంగు వెలిసిన సగం విరిగి పోయిన గోడలూ, ప్రాంగణంలో అక్కడక్కడా మొలిచిన పచ్చిగడ్డీ, గర్భగుడిలో ఆంజనేయుడి జీర్ణ శిల్పం, విభూదికి బదులుగా నిండుకున్న ధూళీ—అదీ ఆ ఆలయ స్వరూపం.

ఆ ఇద్దరు భిక్షగాళ్ళకూ, తనవారసులైన కొన్ని కోతులకూ ఆశ్రయం ఇస్తున్నానన్న గర్వం తప్ప మరేం లేదు ఆ దేవుడికి.

ఊరికి దూరంగా ఉండటంతో ఎవ్వరూ పట్టించుకోవటం లేదా గుడిని. మనుషుల మధ్య లేకుంటే దేవుడికూడ దిక్కులేదని చెప్పటానికి. ఆదాయం లేని గుడిలో అర్చన చెయ్యటం దండగని ఏ పూజారీ ముందుకు రాలేదు. ఏ బాబా కూడా అక్కడ వెలయ లేదు కాబట్టి ఆ గుడికి ఏ మహిమలూ ఉన్నట్టు ప్రచారం లేదు చివరికి దేవుడి కూడా ప్రచారం లేకుంటే ప్రమోషన్ రాదు, ఏటేటా ఉత్సవాలూ జరుగవు.

అంజికూడా చెవిలో దాచుకున్న బీడీ ముక్కను తీసి వెలిగించుకున్నాడు

"సరే యిప్పుడు జెప్పరా ఊసులేందో" అన్నాడు బీడీపొగ వదులుతూ సిద్ధయ్య.

"పెళ్ళి సేసుకోవాలనుకుంటుండా మావా" అన్నాడు సిగ్గుపడుతూ అంజి

వాడి మాటలకు పగలబడి నవ్వాడు సిద్ధయ్య — అతడి నవ్వుకు చెట్టు పైని రెండు పక్షులు టపటపా రెక్కలాడిస్తూ ఎగిరిపోయాయి. కోతులు కిచకిచ మన్నాయి. సిగ్గుతోపాటు కోపం కూడ వచ్చింది అంజికి.

"ఏంది మావా పరాసికాలాడుతుండావు" అన్నాడు కోపంగా.

"ఓరోరి అడుక్కునే ఓడివి, అందులోను కుంటోడివి నీ కెవుర్రా పిల్లనిచ్చేది" అంటూ మల్లీ నవ్వాడు సిద్ధయ్య.

బీడీ ఆరిపోయింది.

"అగ్గి పెట్టెయ్యరా" అడిగాడు

"నే నియ్యను ఎల్లు" అన్నాడు కోపంగా అంజి

"ఓర్నీ కోప మొచ్చేసినాదిరా నువ్వలగ్గ మెట్టుకుంటే నాకూ ఆనందమే గదరా. ఇంతకూ పిల్లెవురు సెప్పు" అన్నాడు – సిద్దయ్య రాజీకొస్తూ

"సుక్కమ్మత్త కూతురు" అంటూ అగ్గిపెట్టె అందించాడు అంజి.

"ఏదీ ఆ గుడ్డిపిల్లా" అన్నాడు వెటకారంగా.

"ఆఁ" అన్నాడు అంజి

"చేసుకునే ఓడివి మంచిపిల్లను సేసుకోక ఆ గుడ్డిదెందుకురా నువ్వా కుంటోడివి, అదా గుడ్డిది దొందూ దొందే అన్నట్టు కాపురం ఎట్టా సేత్తార్రా మీరు అయినా ఒరే నే సెప్పేదినుకో పెల్లంటే తమాసాలు గాదు దాన్ని పోసించాల, దాని పిల్లల్ని పోసించాల. మీకో గుడిసె కావాల ఎన్ని కట్టాలో దెలుసా బిచ్చగాడైనా మొగుడు పోసించకపోతే పెళ్ళాం నెగిసిపోద్ది. అయినా ఎట్టా పోసిత్తావురా దాన్ని" అడిగాడు సందేహంగా.

"కట్టపడి పోసిత్తా మావా" అన్నాడు అంజి

ప్రతిరోజు వీధుల్లోకెళ్ళి రకరకాల అట్ట బొమ్మల్ని ముఖానికి తగిలించుకుని జోకర్‌లా గంతులేస్తాడు అంజి కడుపు కక్కుర్తి కోసం ఒంటికాలితో ఎగురుతున్న కుంటివాడినిచూసి జాలిపడటానికి బదులు ఆనందించే వాళ్ళు జనం. పాటి మనిషి కడుపుకోసం శారీరక లోపాన్ని ప్రదర్శనకు పెడితే సిగ్గుతో తల వాల్చుకోవలసింది పోయి ఆనందించే పైశాచిక ప్రవృత్తికి అలవాటు పడిన జాతి కొత్తలో బాగానే డబ్బులు దొరికేవి అంజికి. రానురాను

వానరులు

రోజూ చూస్తున్న వాడి ఆట పాతబడి పోయింది ఆ ఊరికి, దానితో అంజి ఆదాయమూ తగ్గింది

"ఏం కష్టపడతావురా. కష్టం చూసి కాసులిచ్చే కాలం కాదురా యిది" అన్నాడు నిట్టూరుస్తూ సిద్దయ్య.

"ఈ ఊరు గాకపోతే ఇంకోఊరు' అన్నాడు ఆశగా అంజి

"నీ అగ్నానంగాని ఏ వూరైనా ఇదే మడుసులా"

"అట్టా అనుకుంటే ఎట్టా మావా"

"మరి లగ్గం ఎప్పుడురా" అడిగాడు సిద్దయ్య

"అయిదు సేరు బియ్యమూ, యాభై రూపాయలు సంపాదిత్తేగాని లగ్గం ఎట్టనంది సుక్కమ్మత్త"

"అంత డబ్బు ఎట్టా సంపాదిత్తావురా"

"రేపట్నుంచి ఆంజనేయ సామి ఏసం కడతా ఆ పైన ఆ భగమంతుడి దయ' అన్నాడు అంజి గుడివైపు తిరిగి దండం పెడుతూ

"సరే పొద్దు శానా అయింది గాని తొంగో" అంటూ లేచాడు సిద్దయ్య.

కర్రకాలు దగ్గరికి లాక్కొని గోనెసంచి మీద పడుకున్నాడు అంజి సుక్కమ్మ కూతురు గుడ్డిపిల్లకీ, తనకూ పెళ్ళయినట్టు, చెరో వీధిలో అడుక్కుంటున్నట్టు గుడి ది కాబట్టి అందరూ జాలిపడి డబ్బులు వేస్తున్నట్టు ఇద్దరూ ఆ గుడిలోనే ఓ మూల చిన్న గుడిసె వేసుకుని బ్రతుకుతున్నట్టు కలలు కంటూ అలాగే నిద్రపోయాడు అంజి.

ఆకాశపు ముఖం తెల్లబోయినట్టు తెల్లవారింది. చీకట్ని జయించానని ఎంత గర్వం సూర్యుడికి? ఏడుగంటలైనా కాకముందే ఎండలో నిప్పులు కురిపిస్తున్నాడు.

అంజనేయుడిలా అమర్చుకున్న ముఖాన్ని, తోకను తడిమి చూసుకున్నాడు అంజి ఓ భుజానికి పాత సంచీని తగిలించుకున్నాడు. మరోచేత్తో కర్రను తీసుకుని చంకకు అమర్చుకున్నాడు. "సామీ నువ్వే కాపాడాల, నాకూ అత్త కూతురికీ మనువయ్యేట్టు సూడాల" అనుకుంటూ నమస్కరించాడు దేవుడికి

ఆకాశంవైపు చూసి నిట్టూర్చాడు ఇంత ఎండలో చెమటలు కక్కుతూ అంజనేయుడిలా సాయంత్రం దాకా ఆడాలి "అయిదు సేర్ల బియ్యమూ యాభై రూపాయలు" అన్న అత్త మాటలు మనసులో మెదిలాయి బయలు దేరాడు యుద్ధాని కెడుతున్న సైనికుడిలా అంజి అప్పటికే సిద్దయ్య వెళ్ళిపోయాడు

ఆ రోజు తనను తాను మరచిపోయాడు అంజి అంజనేయుడే అతనికి పూనినంత ఉద్వేగంగా ఆడాడు. ఆ వూరి వీధుల్లో—ఒక కాలు నెప్పెడుతున్నా లెక్కచెయ్యలేదు అత్త అన్న మాటలు, ఆ రాత్రి అతడు కన్న కలలు కళ్ళముందు మెదులుతున్నాయి చచ్చిపోతున్న ఉత్సాహానికి కొళాయి నీళ్ళతో ఊపిరి పోసుకున్నాడు.

సాయంత్రం అయింది ఓడిపోయిన వాడిలా సిగ్గుపడి తన ముఖాన్ని ప్రపంచానికి చూపించుకోలేక సముద్రంలోకి పారిపోయాడు సూర్యుడు దీపాలు పెడుతున్న వేళ, మల్లెలు నవ్వుతున్న వేళ, నల్ల చీర కట్టుకున్న ఆకాశ కేశాల్ని చుక్కలు చిక్కులు తీస్తున్న వేళ.

ఊరికి కాస్త దూరంగా వచ్చాడు అంజి. ఆ రోజు పోగయిన చిల్లర తీసి లెక్కపెట్టు కున్నాడు. అనుకున్న దానికంటే ఎక్కువే వచ్చింది. "ఈ లెక్కనే అయితే ఓ నెల

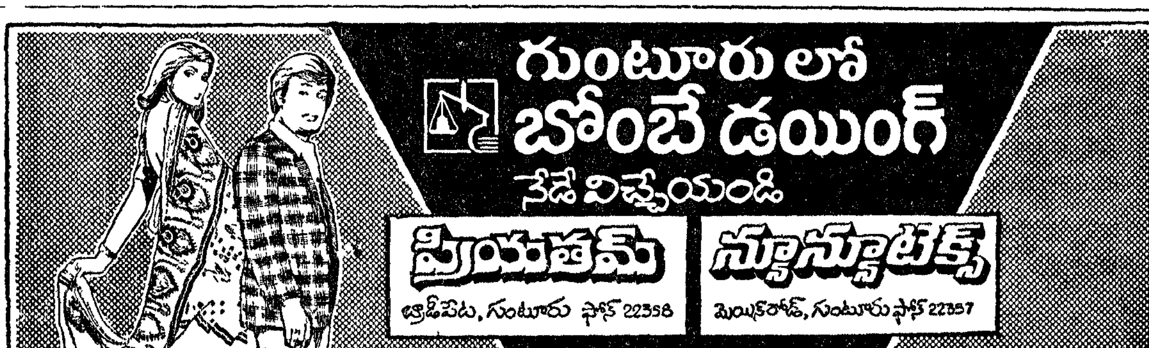

TARA-806.

రోజుల్లో యాభయి రూపాయలు సంపాదించ వచ్చు'' అనుకున్నాడు

ఈలపాట పాడుకుంటూ గుడి దగ్గరకు చేరుకున్నాడు గుడి మొదట్లో ఏదో ఏరుకు తింటున్న ఓ కోతి అంజిని చూసి పారిపోయి పక్కనే వున్న చెట్టెక్కింది. నవ్వుకున్నాడు అంజి

గుడిలోకి చేరుకున్నాడు సిద్దయ్య ఇంకా రాలేదు అటూ ఇటూ చూశాడు ఎవ్వరూ లేరు తను సంపాదించినదంతా ఓ మూల పాతి పెట్టాడు, చివరికి సిద్దయ్యకు కూడ ఈ విషయం తెలియకూడదనుకుని. దాచిన ప్రదేశాన్ని మరొకసారి చూసుకుని తృప్తిపడి గోనెసంచీ పరచుకుని కూర్చున్నాడు ఓ కోతి అతని దగ్గరగా వచ్చింది చేతి కర్రతో అదిలించాడు.

''ఏందిరా ఇయ్యాలింత బేగీ వచ్చేసినావు'' అంటూ సిద్దయ్య ప్రవేశించాడు

''బాగా అలుపొచ్చేసినాది మాఁవా'' అన్నాడు అంజి

''ఎంత సంపాయిచ్చినావేటి''

''ఏం సంపాదనలే మాఁవా కర్సుకే సాల్దా'' నిట్టూర్చాడు

అంజి ప్రక్కనే వచ్చి కూర్చున్నాడు సిద్దయ్య ఎక్కడ తను సంపాదించింది పసికడతాడోనని బిడియపడ్డాడు అంజి!

''ఓ బీడి ముక్కియ్యరా'' అడిగాడు సిద్దయ్య.

''ఏది తప్పినా ఇద్దప్పుడు గందా''అంటూ అందించాడు.

''ఒరే బగమంతుడు ఏంజెప్పినాడో ఇనుకున్నావా ? నువ్వెవురు నేనెవరు? ఇచ్చుకునే ఓడెవుడు పుచ్చుకునే ఓడెవుడు? అంతా నేనే గందా అన్నాడు.''

''ఎరి ఏదాంతం బాగా నేర్చినవ్ మావా'' అని నవ్వాడు అంజి

''ఒరే అంజీ ఈ గుడి నుంచి కూడ మనల్నెల్లగొట్టేత్తార్రా'' అన్నాడు నిట్టూరుస్తూ సిద్దయ్య.

''ఎందుకు మావా''అన్నాడు ఆందోళనగా అంజి

''రేపట్నుంచి నాయుడుగారీ గుడిని బాగు సేపిత్తారంట''

''ఏంది మావా నువ్వు సెప్పేది? ఎండలో ఎంతసేపాడినా చూసి పైసా కూడ ఎయ్యని పీనాసి నాయుడు గుడిని బాగుసేపిత్తాడంటావా? బమ'' అన్నాడు అంజి

''ఓసి పిచ్చిమొగమా ఈ పెపంచికంలో ఎవుడూ తనకు నాభం లేకుండా ఏ పని సెయ్యడా'' అన్నాడు సిద్దయ్య.

''గట్టయితే గుడిని బాగు సేపిత్తే నాయుడికేటి నాభం'' రక్కున అడిగాడు అంజి.

''ఎలచ్చన్లొత్తనయి గదరా, గుడి గడితే పెజలంతా ఓట్లేసి గెలిపిచ్చేత్తారని''

''అయితే గుడి గట్టేది ఓట్ల కోసం గాని సామి కోసం కాదన్నమాట''

''అంతే గదరా మరి''

''పోన్లే మావా దేముడు సల్లగా వుంటే మనకు లోటేటి? ఇన్నిరోజులూ మనలాగే దిక్కులేనోడిలా వుండిపోయినాడీ అయ్య'' అంటూ నిట్టూర్చాడు అంజి లోపల మాత్రం అతనికి భయంగానే వుంది, గుడి బాగుచేసి తనను వెళ్లగొట్టేస్తే ఎక్కడికెళ్లాలా? అని.

''మరైతే మావా గుడెప్పుటికి పూర్తవుది.''

''ఎప్పటికో ఏందిరా ఓ నెల గడిసేటప్పటికి అయిపోద్ది. వచ్చేమాసంలో అంజనేయసామి పండుగ రాదా అప్పుడు ఓపినీ సేత్తారంట. మళ్లా మనం ఈదుల్లో బడాల్సిందే'' అన్నాడు బాధగా సిద్దయ్య.

'నెలరోజులుగదా' అనుకున్నాడు మనసులో అంజి 'ఈ లోపల తనకు మనువయిపోద్ది. ఏదో ఓ మూల గుడిసెలో ఏకంగా కాపురం పెట్టొచ్చు' అని తనకు తాను ధైర్యం చెప్పుకున్నాడు అంజి

''అయినా ఇదంతా నీ కెట్టా తెలిసింది మావా'' సందేహ నివృత్తికోసం అడిగాడు అంజి.

''ఓరి నీ కడుపుడకా, బలే అనుమానమొచ్చేసినాదిరా నీకు. ఊరు ఊరంతా సెప్పుకుంటాండారు తెల్సా''

విషాదంగా ఆలోచనలో పడి పోయాడు అంజి మరుసటిరోజే గుడిని బాగుచెయ్యటం ప్రారంభించారు.

ఏ అనుభూతులూ లేని కాలం, ప్రపంచంలో ఏం జరుగుతున్నా పట్టించుకోని కాలం, గమ్యం లేకుండా క్షణమైనా విశాంతి తీసుకోకుండా నిర్లిప్తంగా కదలిపోతూనే వుంది కాలపు కఠిన పాదాల క్రింద నెల రోజులు నలిగిపోయాయి. భవిష్యత్తు వర్తమానమై వర్తమానం గతంగా మారింది.

ఆ నెల రోజుల్లోనూ ఒక్కరోజు కూడ విశ్రాంతి తీసుకోలేదు అంజి సంపాదించాలనే తపన అతన్ని నిద్రపోనివ్వలేదు. వచ్చినదంతా అలాగే దాచి పెడుతున్నాడు.

తెల్లవారితే హనుమజ్జయంతి. కొత్త రూపం దాల్చుకున్న పాత గుడికి ప్రారంభోత్సవం పచ్చని తోరణాలతో, వేదమంత్రోచ్చారణతో, ద్విజుల కర్పూర నీరాజనాలతో, ప్రముఖుల ప్రవచనాలతో, ప్రజల సమక్షంలో, నాయుడు ఆధ్వర్యంలో ఉదయ, భానుడి

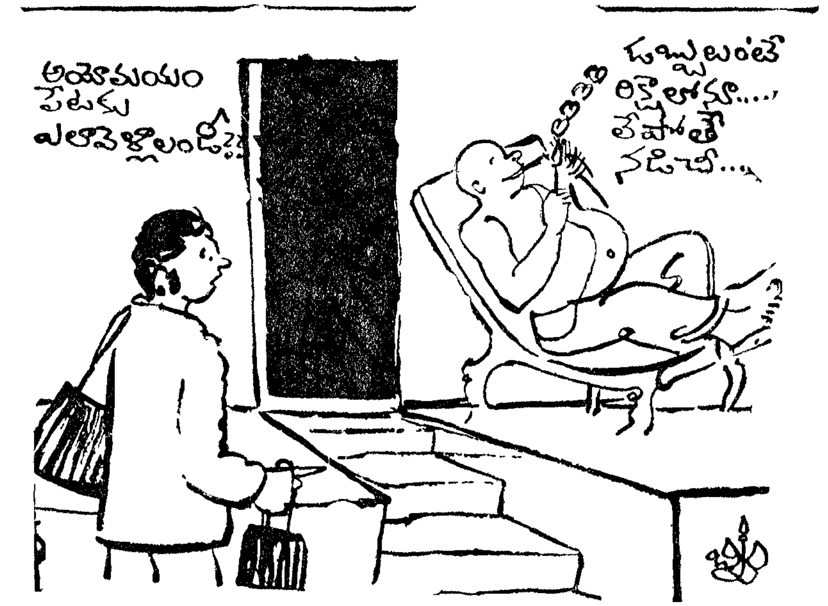

మేలుకొలుపుతో ప్రారంభోత్సవం చెయ్యబడుతుంది గుడి.

ఆ రోజు ఎంతో తొందరగా గుడిదగ్గరకు చేరకున్నాడు అంజి. దాచిన చిల్లరంతా తీసి లెక్క పెట్టుకున్నాడు. యాభయిమూడు రూపాయలుంది అంతా కలిపి మూట కట్టాడు మూట లావుగానూ, బరువుగానూ వుంది మరో మూటలో బియ్యం

ఆనందంతో గుండె పగిలిపోయేలా వుంది అంజికి ఎలాగైతేనేం అత్త చెప్పిందానికన్నా ఎక్కువే సంపాదించ గలిగానన్న తృప్తి. ముప్ఫయికోట్లు సంపాదించిన వాడికన్నా ప్రపంచంలో అనుకున్నవన్నీ పొందినవాడికన్నా, ఆనందంగా వుంది. అత్త కూతురు తన భార్య కాబోతోందన్న ఉత్సాహం. గంతులెయ్యాలని, గట్టిగా అరవాలని, అందరినీ పిలిచి ఈ విషయం చెప్పాలని, అత్త వైపు గర్వంగా చూడాలని, ఓ సిగరెట్టు కాల్చాలని ఇంకా ఏదేదో చెయ్యాలని వుంది అంజికి.

గుడి వైపు తిరిగి దండం పెట్టుకుని చెంపలు వాయించుకున్నాడు రెండు సంచులను దగ్గరకు లాక్కుని గట్టిగా పట్టుకున్నాడు.

సిద్దయ్య వచ్చాడు. అదేపనిగా ఆకాశంలోకిచూస్తున్న అంజిని చూసి నిట్టూర్చాడు.

"ఇయ్యాల్టితో గుడికీ మనకీ రుణం తీరిపోయిందిరా" అన్నాడు.

వా న రు లు

అంజి మాట్లాడలేదు బాధ పడుతున్నాడనుకున్నాడు సిద్దయ్య

రెండు సంచులను రెండు చేతులతో గట్టిగా పట్టుకున్నాడు అంజి నిద్ర రావటం లేదు–ఆనందోద్వేగం–కలలు కనటం ప్రారంభించాడు అర్ధరాత్రి దాటిం తరువాత మాగన్నుగా వాలాయి అంజి కళ్ళు. ఆ ఆనందంలో మూటల్ని దాచిపెట్టటం మరిచాడు అంజి

తెల్లవారింది రోజు కన్న ముందుగానే మెలుకువ వచ్చింది మెలుకువ వచ్చిన మరుక్షణం చేతులతో డబ్బు మూటని, బియ్యం మూటని తడిమాడు, కనిపించలేదు.

గుండె ఆగినంత పనయింది కట్టుకున్న కలలకోట భళ్ళున బద్దలైనట్లయింది. హృదయం నుంచి ఏడుపు తన్నుకొచ్చింది. ప్రపంచంలోని సరస్వాన్ని ఒక్కసారి పోగొట్టుకున్నంత బాధ ఎడారిలో ఏకాకిగా మిగిలిపోయి నంతటి విషాదం. ఊపిరి ఆగిపోయినట్టయింది కళ్లల్లో నీళ్ళు చిప్పిల్లాయి.

లేచి చుట్టూ చూశాడు దూరంగా చిల్లరమూట, నెలరోజులు తను తిండీ నిద్రా మాని సంపాదించుకున్న మూట విప్పివేయబడి వుంది. చిల్లరంతా చెల్లా చెదురుగా ఏరుకోవడానికి కూడ వీలు లేనట్టు పడివుంది. ప్రక్కనే బురదలో వెదజల్లబడిన బియ్యం మూట! ఓ కోతి అక్కడ కూర్చుని బియ్యం ఏరుకు తింటోంది

పట్టరాని కోపం వచ్చింది ఆ కోతి మీద అంజికి తన కలలన్నీ నాశనం చేసింది తన భవిష్యత్తును ఆ చిల్లరలా వెదజల్లింది ఆ కోతి. కోపంతో ఉడుకెత్తిపోయి శరీరం వణకడం ప్రారంభించింది. తట్టుకోలేకపోయాడు

ప్రక్కనే వున్న ఊత కర్రను తీసుకుని బలంగా కసిగా కోతి నెత్తిన కొట్టాడు అంజి. అంతే కిక్కురు మనలేదు కోతి తల పగిలి నెత్తుటి ధార కొది క్షణాలు గిల గిలా తన్నుకుని ప్రాణం వదిలేసింది కోతి

ఆలయ ప్రారంభోత్సవానికి ఊరు ఊరంతా మహోత్సాహంగా కదలివచ్చింది – మొదటగా వారి కంటబడిన దృశ్యం రక్తం మడుగులో చనిపోయి వున్న కోతి ప్రక్కనే కుంటివాడి కర్ర, కాస్త దూరంలో ఏడుస్తున్న కుంటివాడు.

"ఘోరం ఘోరం రామచంద్రా" అంటూ కళ్ళు మూసుకున్నారు కొందరు. "హనుమజ్జయంతి రోజున ఆ దేవుడి ప్రతిరూపమైన కోతిని చంపటమా" జనంలో ఎవరో అరిచారు. ఉద్రేకం పెరిగింది జనంలో. ఆ పాపిని క్షమించటానికి వీల్లేదు ఆ దుర్మార్గుడిని అలా వదిలివెయ్య కూడదు. మహోద్రేకంతో కదిలారు. తన్నండి, కొట్టండి అరుపులు. తుఫాను కడలి అలలా విరుచుకు పడ్డారు కుంటివాడి మీద జనం. వాడి ఒంటిమీద పడుతున్న దెబ్బలు, వాడి అరుపులు.

హనుమజ్జయంతి రోజున చనిపోయిన ఆ కోతికి పన్నీటిస్నానం చేయించారు, పూల మాలలు వేశారు, మనిషి కన్నా ఎక్కువగా అలంకరించారు. వీధి వీధి ఊరేగించి దహన క్రియలన్నీ శాస్త్రోక్తంగా నిర్వహించారు అందరూ కన్నీరు కార్చారు ఒకర్నొకరు ఓదార్చుకున్నారు. ఆ రోజున చనిపోయినందుకు ఆ కోతి తప్పకుండా హనుమంతుడిలో లీనం అవుతుందన్నారు.

చనిపోయిన దిక్కులేని కుంటివాడి శవాన్ని మాత్రం మునిసిపాలిటీ బండి ఈడ్చుకుపోయింది. ఒక్క పిద్దయ్య తప్ప మరెవ్వరూ కన్నీరు కార్చలేదు.